

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

ARTICVLVS III.

Virum sint quinque notiones.

DISPVATIO I.

*Conclusio
affirmans.*

ONCLUSIO est. Tantum sunt quinque notiones. Est communis. Probatum verò, quia notio est ratio cognoscendi vnam personam, vt ab alia, aut aliis distinctam: personae autem diuinae multiplicantur & distinguuntur per originem eius à quo alius, & qui ab alio: ergo innotescunt per modos originis eius, à quo alius, & qui ab alio. Pater autem innotescere non potest per hoc, quòd sit ab alio, sed per hoc quòd non sit ab alio, atque ad eòd ipsius notio est innascibilitas. Per hoc verò, quòd ab eo sit alius, innotescit dupliciter, comparatione quidem Filij, per paternitatem: comparatione verò Spiritus sancti, per spirationem actiuam. Atque ita in Patre sunt tres notiones, innascibilitas, paternitas, & spiratio actiua. Filij verò comparatione Patris innotescit per filiationem, secundum quam passiuè est ab illo: comparatione verò Spiritus sancti, per spirationem actiuam sibi cum Patre communem, secundum quam Spiritus sanctus etiam à Filio procedit. Vnde in Filio sunt duae notiones, filiatio scilicet, & spiratio actiua, quam habet cum Patre communem. Demum Spiritus sanctus non potest cognosci per hoc, quòd alius sit ab eo, sed per hoc, quòd ipse sit à Patre & Filio per processionem seu spirationem passiuam. Vnde in eo vnica tantum est notio. Fit ergo, vt in personis diuinis quinque tantum sint notiones, quibus cognoscuntur abinucem distingui, videlicet, innascibilitas, paternitas, communis spiratio, filiatio, & processio, seu spiratio passiuam.

*Notiones
personarum
diuinarum
quae.*

Ex his docet D. Thomas quatuor tantum esse relationes: eò quòd innascibilitas non sit relatio, sed negatio respectus eius, qui ab alio, quae reducit ad genus eius respectus, quem negat. Quatuor item tantum esse proprietates, quippe cum spiratio actiua non sit propria alicui personae, sed communis Patri & Filio. Item tres tantum esse notiones personales, aut proprietates personales, hoc est, constituentes personam in esse personae, reive incommunicabilis. Innascibilitas namque, cum sit negatio, non constituit: communis verò spiratio non reddit quippiam incommunicabile. Licet autem vna & eadem res (vt paternitas verbi gratia,) esse possit notio, relatio, proprietas, notio personalis, aut proprietates personales: dicitur tamen notio, quatenus est ratio cognoscendi personam, vt ab alia, aut ab aliis distinctam: relatio verò, quatenus est ratio referendi vnam personam ad aliam: proprietates, in quantum conuenit vni tantum personae: & notio personalis, aut proprietates personales, vt est notio, aut proprietates constituens personam in esse personae, reive incommunicabilis.

*Argumenta
aduersus po-
sitam con-
clusionem.
Primum.*

Aduersus ea quae dicta sunt, aliquis obiicit. Primum, quia quemadmodum in Patre, quatenus non est ab alio, est vna notio, quae dicitur innascibilitas: ita in Spiritu sancto, quatenus ab eo non est alius, erit alia notio: ergo notiones non sunt tantum quinque.

Secundum.

Secundò, sicut Patri conuenit innascibilitas: ita Patri & Filio conuenit inspirabilitas passiuam: ergo sicut innascibilitas conceditur notio Patris, sic etiam inspirabilitas constitui debet notio communis Patri & Filio.

A Tertiò, generatio actiua, & generatio passiuam, Terrium, itemque spiratio actiua, & spiratio passiuam (sumptae pro processionibus) sunt etiam notiones, eò quòd per eas etiam personae cognoscantur inter se distinguuntur: ergo plures sunt notiones, quam quinque.

B Scotus in 1. d. 28. q. 1. victus secundo argumento proposito fluctuat in concedenda sexta notione. Pro solutione tamen aduertam in primis, innascibilitatem, quae hoc loco notio & proprietates Patris constituitur, significare formaliter negationem, non quidem natiuitatis praesentiae ac proprie sumptae, qualis est qua Filius procedit à Patre: talis namque innascibilitas etiam Spiritui sancto conuenit: sed natiuitatis late pro quacumque processione, ita vt in re proposita innascibilitas idem sit, quòd non processio, & ingenitus idem, quòd non habens esse ab alio quocumque modo, id quòd soli Patri coepit.

C Aduertam secundo, negationes originum, eo ipso quòd negationes sunt, & quòd personis diuinis non sunt intrinsecae, de communi lege ad notiones diuinarum personarum, vt hoc loco bene notat Caietanus, minime pertinere. Quòd autem innascibilitas notio Patris à sanctis Patribus constituta sit, fuit praeter communem legem, propter rationes, quas hoc loco Caietanus reddit.

D Cum enim esse primum principium in benedictissima Trinitate ad maximam Patris auctoritatem spectet, propter quam ab Hilario 9. de Trinitate, & ab aliis Sanctis maior Filio dicitur, esse Filius, quatenus Deus, minor Patre non sit: & propter quam etiam Filius in Euan-gelio solius est omnia ad Patrem referre, quem imitata Ecclesia, omnes ferè orationes ad Patrem etiam dirigit, voluerunt sancti Patres tradere, non solum notiones principij, & eius qui à principio, quae sola iuxta legem communem dicenda erant notiones personarum diuinarum, sed etiam notionem principij, vt primum est, quae praeter communem legem in notionibus ab eis numeratur. Pater ergo, quatenus principium, innotescit per paternitatem comparatione Filij, & per spirationem actiuam comparatione Spiritus sancti: quatenus verò primum, id est, non de principio, per innascibilitatem cognoscitur. Rationes alias lege si placet, apud Caietanum.

E His ita constitutis, ad primum argumentum neganda est similitudo. Negatio namque de communi lege non est notio personae diuinae: innascibilitas verò peculiari ratione extra communem legem in notionibus est numerata, iuxta modum explicatum.

F Ad secundum dices inspirabilitatem esse etiam negationem: in ea verò desiderari peculiarem illam rationem, quare praeter communem legem constituatur notio, quae tamen est, quare innascibilitas constituatur.

Ad tertium dicendum est. Cum vnumquodque per ea, ex quibus constituitur, distinguatur: & quamuis processionibus & relationibus diuinis idem omnino sint in Deo, etiam virtute, solumque inter se ratione concipiente distinguantur, nihilominus accommodatis significantur nominibus abstractis relationum tamquam principia constituentia vnà cum essentia personas, quam nominibus abstractis professionum: inde esse, quòd relationes potius, quam processionibus constituentur à sanctis Patribus notiones personarum. Vel certe dicendum est, tam processionibus, quam relationibus significatas in abstracto reputari à sanctis patribus pro eodem, vt constituentur notiones: sicque tantum esse quinque notiones virtute, rationeque ratiocinata inter se distinctas. Plures verò esse, si de distinctis ratione etiam ratiocinante sit sermo, processione liquet.

cessionis que tanquam distincta quædam à relationibus computantur. Ratio quam hoc loco reddit Torres quare non plures, quam quinque notiones constituantur, videlicet quia non sunt plura abstracta, quam illa quinque, nullius sanè est momenti. Ea namque omnia, quæ argumentis propositis notiones esse continentur. proculdubio abstracta sunt, quibus Patres sapè vtuntur.

DISPUTATIO II.

Num hæc enuntiatio vera sit. paternitas est spiratio.

Opinio D. Thomæ.

DI VVS Thomas hoc loco in responsione ad tertium negat eam esse veram. Has tamen concedit esse veras, paternitas est essentia, intellectus est voluntas, Cui placuerit, quæ Caietanus, Torres, & alij hoc loco docent, vt defendant priorem illam propositionem esse falsam, poterit eam sententiam complecti.

Spiratio vera in sensu formali affirmatur de paternitate, & spiratione.

Cæterùm cum ex Diui Thomæ sententia ac veritate, ipsa paternitas & spiratio actiua, nec re, nec ratione formali distinguantur inter se (etiam secundum esse rationis formalis relationis realis) sed tantum virtute, non video quare hæc in sensu formali non sit concedenda, paternitas est spiratio actiua: sicut hæc duæ in eodem sensu conceduntur, paternitas est essentia, intellectus est voluntas. Neque satisfacit ratio, quam hoc loco reddit Caietanus, videlicet quia paternitas & spiratio actiua differunt differentis relationis, cum vna sit ad Filium, & alia ad Spiritum sanctum, & multiplicantur secundum esse relationis (sunt namque duæ relationes) idèd hæc esse falsam, paternitas est spiratio: cum tamen illa duæ alia propositiones sint veræ. Hæc, inquam, ratio non satisfacit: neque enim paternitas & spiratio simpliciter differunt formaliter differentis relationis, sed virtute dumtaxat: neque sunt duæ relationes formaliter inter se distinctæ secundum esse relationis realis, sed virtute dumtaxat, vt articulo præcedente ostendimus, alioquin in Patre esset distinctio ex natura rei inter ea, quæ in eo sunt formaliter, quod nulla ratione est concedendum: cum ergo intellectus & voluntas sint etiam duæ rationes formales reales entis absoluti virtute inter se distinctæ, sic planè, vt non sit maior ratio, quare hæc sit falsa, paternitas est spiratio, quam hæc, intellectus est voluntas.

Quod si in hunc modum argumenteris. Paternitas est respectus ad Filium, & non ad Spiritum sanctum: spiratio verò est respectus ad Spiritum sanctum, & non ad Filium: ergo paternitas non est spiratio: neganda est consequentia: non secus atque hæc alia negatur, intellectus est id, quo Deus intelligit, & non quo vult: voluntas verò est id quo vult, & non quo intelligit: ergo intellectus non est voluntas in Deo. Sic enim in hac secunda consequentia, quia intellectui conuenit esse principium intelligendi, vt ratione ac virtute distinguitur à voluntate, & voluntati conuenit esse principium volendi, vt similiter distinguitur ab intellectu, conceditur antecedens, & negatur consequentia, quia inferitur absolutè non identitas intellectus & voluntas inter se, propterea quod in ea committatur fallacia accidentis: sic quoque cum paternitati conueniat, vt sit respectus ad Filium, vt virtute distinguitur ab spiratione actiua, & spirationi actiua conueniat, vt sit respectus ad Spiritum sanctum, vt virtute distinguitur

A à paternitate, neganda est illa prior consequentia, in qua pari ratione, committitur fallacia accidentis.

Illud tamen hoc loco est animaduertendum, sicut hæc conceditur, intellectus est voluntas, & tamen hæc negatur: attributum intellectus est attributum voluntatis, quia attributum de formali significat ens rationis, quod est aliud in intellectu, & aliud in voluntate: ita hæc esse concedendam, paternitas est spiratio, & hæc esse negandam, notio paternitatis est notio spirationis: quia simili modo vocabulum, notio, de formali significat ens rationis, quod est distinctum in paternitate ab eo, quod fundatur in spiratione actiua, estque in significatis materialibus sufficiens distinctio pro ratione significatorum formalium, vt nomè notio, dicatur pluraliter de paternitate & spiratione actiua, vt etiam de attributis diuinis quæst. 28. art. 2. disputatione 3. dictum est. Atque hoc est, quod probat exemplum Diui Thomæ, hoc loco in responsione ad tertium, vt Scotus quodlib. 5. artic. 2. egregiè notauit, & hæc in re nobiscum consentit, tametsi dissentiat, quatenus credit, inter paternitatem & spirationem actiuam esse distinctionem formalem, & ob id censet hæc, paternitas est spiratio, in sensu formali esse negandam. Quod si Diuus Thomas hoc loco solum intendit hæc esse falsam, notio paternitatis est notio spirationis actiua, hæc verò esse veram, paternitas est spiratio actiua, ab ea, quam sequimur, sententia non discrepat.

Obiectio. Solutio. Notio paternitatis nõ est notio spirationis actiua, licet paternitas sit spiratio.

ARTICVLVS IV.

Vtrum liceat contrariè opinari de notionibus.

NOTANDVM est, sine periculo hæresis asseuerari posse, quatuor tantum esse notiones, aut esse sex, vel plures. Neque propter eam, qui id asseueraret, excitat Diuus Thomas hæc questionem, sed propter sententiam Præpositiui, possetque eam etiam excitare propter sententiam Durandi, & alias similes. Responderetque, cum notiones non sint de numero eorum, quæ principaliter credenda proponuntur, circa quæ non solet esse ignorantia probabilis, soletque in assertionem contrarij præsumi pertinacia, ad rationem hæresis necessaria, circa notiones esse posse opiniones falsas absque periculo hæresis, dum scilicet aliqui eis opinionibus adherent, non attendentes ex eis aliquid sequi fidei contrarium. Vnde, ait, non esse eos censendos hæreticos, qui circa notiones contrarij aliquid opinati sunt, esto ex opinione alicuius eorum colligeretur aliquid fidei contrarium. Reliqua, quæ hoc loco dici poterant, commodius disputabuntur 2. 2. q. 1. dum de hæresi erit sermo.

QVÆSTIO XXXIII.

De persona patris.

ARTICVLVS I.

Vtrum patri competat esse principium.

DISPUTATIO I.

Differit D. Thomas deinceps de personis in particulari, ac primò de persona Patris.

I res diuinas personas, quatenus Deus sunt, vnicum esse principium rerum creaturarum, est manifestum, docetque Augustinus 5. de Trinitate c. 13. &